

Ion Nistor, ISTORIA BASARABIEI, ediție și studiu bio-bibliografic de Stelian Neagoe, Editura Humanitas, București, 1991, XXXVIII + 351 p.

Prin bunăvoința prestigioasei edituri Humanitas, cititorului pasionat de istorie i s-a pus la dispoziție una dintre puținele opere relative la trecutul spațiului românesc cuprins între Prut și Nistru, teritoriu cunoscut îndeobște sub numele de Basarabia. Autorul acestei reeditări este Stelian Neagoe. Această inițiativă are, sperăm, darul să acopere un mare gol de informație existent la ora aceasta. Puțini sînt cei care — chiar dintre profesorii de istorie — depășesc nivelul unei minime informații în legătură cu trecutul Basarabiei. Acest lucru se datorează în primul rînd scoaterii din rafturile bibliotecilor a cărților lui Nicolae Iorga, Gheorghe Brătianu, Ion Nistor, Ștefan Ciobanu, Ion Pelivan etc. Chiar pentru studenții facultăților de istorie era o adevărată aventură obținerea unei aprobări, acum cîteva decenii, pentru consultarea unei lucrări ce se găsea înregistrată în așa-zisul fond S. În același timp, profesorilor le era interzisă orice referire la istoria Basarabiei. Chiar în ultimii douăzeci de ani, pe fondul încercării guvernanților comuniști de a dezvolta un curent naționalist, remarcile relative la istoria Basarabiei erau puține și se reduceau în general la cîteva date (1812, 1856, 1878, 1918). În această ordine de idei reeditarea volumului *Istoria Basarabiei* a lui Ion Nistor, reprezintă nu numai un act de reparație morală făcut memoriei unuia dintre cei mai iluștri reprezentanți ai istoriografiei românești interbelice, cît mai ales anularea unui grav gol informațional.

Pînă la realizarea și publicarea fie a unor studii consacrate unor momente ori fenomene, sau chiar a unor volume de sinteză, ce sîntem siguri că nu vor întîrzia, lucrarea lui Ion Nistor, scrisă acum aproape șapte decenii, este aptă încă să-l introducă pe cititorul de istorie în trecutul zbuciumat al spațiului dintre Prut și Nistru.

Stelian Neagoe, autorul acestei a cincea ediții, a realizat pe cîteva zeci de pagini o utilă introducere în biografia lui Ion Nistor, inventariind în același timp principalele contribuții istoriografice ale acestuia. Cartea se împarte în două. Prima parte, intitulată „De la origine pînă la 1812” începe cu tratarea războaielor daco-romane, a cuceririi Daciei și a primelor contacte ale autohtonilor cu populațiile migratoare. Pe parcursul a treisprezece capitole autorul prezintă istoria Moldovei, în special a jumătății din stînga Prutului, pînă la episodul răpirii. Bucovinei. Partea a doua conține opt capitole ce se referă la istoria propriu-zisă a Basarabiei de la anexare, sub administrație rusească pînă la Unirea din 1918. Editorul a așezat la sfîrșitul volumului ca o completare studiul *Basarabia sub gospodăria românească* ce apăruse în 1941 în „Analele Academiei Române. Memoriile secțiunii istorice”. Această Addenda oferă cititorului informații despre viața economică și socială a Basarabiei în intervalul 1918—1940.

Cartea ilustrului istoric bucovinean, apărută la Cernăuți (primele trei ediții în 1923), avea la bază lecțiile de istoria Basarabiei ținute vreme de câteva luni în anul 1918 la Chișinău. Aceasta a reprezentat doar începutul preocupărilor relative la spațiul românesc cuprins între Prut și Nistru. Numeroase alte studii au urmat acesteia. Cu toate că a pornit invers de cum se obișnuiește, de la sinteză către cercetări minuțioase referitoare la unele momente importante din istoria Basarabiei, cartea profesorului Ion Nistor își păstrează și astăzi valoarea în ciuda faptului că investigații științifice, mai vechi sau mai noi, aduc un plus de informație și argumentare.

Până la apariția noilor studii și cărți despre istoria Basarabiei, la fel ca și în perioada interbelică, lucrarea lui Ion Nistor este chemată să ofere publicului cititor primele informații despre trecutul — mai îndepărtat sau mai apropiat — spațiului românesc cuprins între Prut și Nistru. Încă o dată, conducerea Editurii Humanitas precum și autorul acestei a cincea ediții din *Istoria Basarabiei*, Stelian Neagoe, merită toate felicitările pentru alegerea făcută și pentru condițiile bune în care a apărut această carte.

ARMAND GOȘU